

□ För mig är - och förblir, tydligen, efter varje säsong's "sensationer" - De Tre Stora i kriminalitteraturen. Raymond Chandler, Dashiell Hammett och Georges Simenon.

Men i kriminalgenren - som i jazzmusiken som har intresserat mig lika mycket lika länge - finns ett fenomen som blir allt tydligare allt eftersom erfarenheter och upplevelser lägger sig som årsringar på kroppen: de nästan storas betydelse. Man minns Louis Armstrong, men inte Louis Armstrongs klarinetist, om ni försädr vad jag menar. Men ju mer man lyssnar, desto närmare lyssnar man; det är be-löningen för fördjupningen, filipremien - och så uppstår en man, gång på gång, hur bra nästan-stjärnorna division 2, Louis Armstrongs klarinetistier egenligen var.

En sådan lite förbisedd kriminalförfattare, som gott kunde förjåna en renessans i kolvalet net på den som Chandler och Hammett upplever nu för tiden, är Craig Rice. En annan är Jonathan Latimer. Han är också den som har hällit sig i livet längst. Till i somras bodde han alljämt i La Jolla, Kalifornien - även Chandlers mest kända adress.

Fast det var längesen han skrev någon annat än brev. Hans inrätt som kriminalförfattare - varms jag tillåter mig åsyfta en person som skriver böcker - var ju också begränsad för ett så långt liv, den omfattar åtta romaner. De flesta av dem, sex stycken, är från 30-talet, hans flitigaste period, och så kom det två eftersläniare på 50-talet.

Och sedan tystnad - en tystnad, som enligt Latimer själv beror på att han under arbetet med den mörda romanen, för ungefär 15 år sen, plössligen blev pågående medveten om att han hade tillbragt största delen av sitt liv bakom ett skrivbord och (förslaget nog) efter hand tröttnade på att se och banka på skrivmaskinsingentier.

Ungefär det, som man skulle kalla Simenon-syndromet. Men det var ganska typiskt för Latimer att uttrycka det så, som det var. Det är också typiskt för hans bakgrund - även den tids-typisk.

Jonathan Latimer väkte upp i Chicago, där han från slutet av seklets 20-tal, ännu i början av sitt eget, var journalist. Först på Herald-Examiner, sedan på den legendariska Tribune. Här såg-nade han sig åt sensationsjour-

Med lik och lust

TEKNING: PETER RUNDGAARD

Jonathan Latimer, 1906-1983

Latimer på svenska

- Jonathan Latimer är inte särskilt flitigt översatt, men tre av hans åtta böcker finns. Och åtminstone två bör gå att få tag i:
  - Heads for a Henne, 1935: Dömd till döden, Berghs 1959/2401, Bra Böcker, 72
  - The Lady in the Morgue, 1936: Damen i härhuset, Rabén & Sjögren, 67
  - Shivers and Shrouds, 1935: Heta pengar, hårda papper, Bra Böcker, 73

blondin med dockansikte lämnade en dollar av O'Malley till taxin hem. En rödhyrig donna stockade som ett ljus och måste ligga på ryggen. Courtyard kom fram till Crane.

Det är kanske inte det mest spännande i Latimer-citatet man kan hitta, men det är utan tvekan karaktäristiskt. Det har inte Chandlers blanda ironi, inte Hammetts stötska stränghet - men det är väsentligt underhållande, fullt av liv. Det är även en rutinerad journalist som skriver.

Med denna professionalism, denna hans anspråkslösa visshet om att vara "en god berättarkare - inget annat" (minst av allt en konstnär, är det tjejsk kötsligt efter sin romanframgång lämnade journalistiken till stor glädje för Hollywood, RKO och Paramount, där han i bortåt tjugio år, endast avbruten av kriget, arbetade som manusförfattare - bl a på filmutseringar av kolleger som Hammett och Cornell Woolrich.

1869 gjorde han ännu ett - lika betydelsefullt - sista yrkesmässigt hopp: han gick över till TV. Det var han som skrev den oändliga serien av Perry Mason-episoder, vi även sett i dansk (och svensk) TV. Han slutade skriva dem, sa han, när han - ungefär vid episod nr 45 - vid ett tillfälle upptäckte att han använde samma namn på bipersonerna som han hade gjort i avsnitt 3 - och samma intrig som i avsnitt 7. Förmodligen var han den ende som uppläckte det.

Sedan skrev han i stort sett ingenting. Om han hade haft något stort-lagat eller betydelsefullt att säga, förklarade han, skulle han nog ha hamnat ner det med en gång, men...

Men vi har hans åtta böcker, och med dem en sällan hörd ton från det förgångna, en ton som godmodigt försynna cynism, en på samma gång vulgär, underfundig och personlig ton.

Och även om Jonathan Latimer själv ansåg att han närmast drev med den härlockta kriminalromanen skulle den ha varit författare utan honom, utan Bill Crane, utan hans livliga, lystna och lastbara lik, och utan alla dessa hans vackra 20-talsdamer så nära till att döda, så nära till att dö.

Produktionen är ojämn. "The Lady in the Morgue" är en bra bokplan.

DAN TURELL